

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-10-29

Vår referens

Åsa Janlöv

Utredare

asa.janlov@malmo.se

Remiss Justitiedepartementet - Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott STK-2025-1382

Sammanfattning

Justitiedepartementet har skickat utkast till lagrådsremiss Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott på remiss till Malmö stad. Utkastet kompletterar förslagen i betänkandet SOU 2025:11 Straffbarhetsåldern och innebär att straffbarhetsåldern sänks ytterligare, från 14 till 13 år, för vissa allvarliga brott.

Internremiss har skickats till grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt arbetsmarknads- och socialnämnden. Samtliga tre nämnder har inkommit med yttranden i vilka de avstyrker förslaget.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen godkänner förslag till yttrande och skickar yttrandet till Justitiedepartementet.

Beslutsunderlag

- Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott
- Felaktig version - Arbetsmarknads- och socialnämnden beslut 251023 § 311 muntlig Reservation (M) och Reservation (SD)
- Remissvar arbetsmarknads- och socialnämnden
- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslut 251024 § 161 med muntlig Reservation (M) och Reservation (SD) och (-)
- Remissvar gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
-
- Remissvar grundskolenämnden

- Grundskolenämnden beslut 251023 § 152 Reservation (M) och (SD)
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 251110 Remiss Justitiedepartementet - Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott
- Förslag till yttrande Remiss Justitiedepartementet - Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2025-11-10

Kommunstyrelsen 2025-11-12

Beslutet skickas till

Justitiedepartementet

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Grundskolenämnden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Stadskontoret, intern ledning och samordning

Stadskontorets handläggare

Ärendet

Regeringen beslutade den 6 juli 2023 att ge en särskild utredare i uppdrag att överväga och föreslå ändringar avseende den straffrättsliga särbehandlingen av unga lagöverträdare. I uppdraget ingick bland annat att överväga och, om lämpligt, lämna förslag på en sänkning av straffmyndighetsåldern. Utredningen, som tog namnet Utredningen om skärpta regler för unga lagöverträdare, överlämnade den 28 januari 2025 sitt slutbetänkande Straffbarhetsåldern (SOU 2025:11), vari det bland annat föreslogs att straffbarhetsåldern ska sänkas till 14 år i vissa fall.

Betänkandet remissbehandlades och Malmö stad, genom kommunstyrelsen, beslutade den 7 maj 2025 (§153, STK-2025-356) om ett yttrande till Justitiedepartementet avseende slutbetänkandet. I yttrandet framförde kommunstyrelsen sammanfattningsvis att förslaget inte borde genomföras.

Justitiedepartementet har nu tagit fram utkast till lagrådsremiss, i vilken det lämnas förslag som kompletterar förslagen i frågan om straffbarhetsåldern som lämnats i SOU 2025:11. Övriga förslag som lämnats av utredningen om skärpta regler för unga lagöverträdare bereds vidare i Regeringskansliet.

Förslagen i Justitiedepartementets utkast till lagrådsremiss innebär att straffbarhetsåldern sänks till 13 år för vissa särskilt allvarliga brott. Barn som fyllt 13 år ska kunna dömas till samma påföljder som andra lagöverträdare under 18 år och kunna häktas under längre tid, upp till flera månader. Den särskilda regleringen föreslås vara tidsbegränsad.

Kommunstyrelsens tidigare yttrande

Kommunstyrelsen avstyrkte i sitt tidigare yttrande förslaget om att sänka straffbarhetsåldern till 14 år och betonade att den bör kvarstå vid 15 år. Malmö stad framhöll att en sänkning riskerar att förvärra barns situation i organiserad brottslighet, hota skolgången och stå i strid med barnkonventionen. Kommunstyrelsen ansåg att barns brottslighet bör mötas med tidiga och samordnade insatser snarare än straffrättsliga åtgärder, och att en eventuell lagändring bör tidsbegränsas och följas upp.

Nämndernas yttranden

Internremiss har skickats till grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt arbetsmarknads- och socialnämnden. Alla tre har inkommit med remissvar, dessa sammanfattas nedan.

Arbetsmarknads- och socialnämndens yttrande

Arbetsmarknads- och socialnämnden avstyrker förslaget att sänka straffbarhetsåldern till 13 år. Nämnden anser att förslaget saknar stöd i forskning och strider mot barnkonventionen samt FN:s barnrättskommittés rekommendationer.

Nämnden betonar att det är allvarligt att barn under 15 år involveras i grova brott och menar att en så ingripande åtgärd att sänka straffbarhetsåldern till 13 år inte bör genomföras innan effekterna av andra pågående reformer är kända. Förslaget riskerar att leda till motsatt effekt genom att kriminalitet pressas ned i ännu yngre åldrar och att barns kriminella identitet förstärks.

I stället bör samhällets resurser riktas mot förebyggande, stödjande och rehabiliterande insatser med dokumenterad effekt. Nämnden framhåller att socialtjänstens uppdrag är att ge stöd och skydd utifrån barnets behov, och att detta är en mer effektiv väg än straffrättsliga åtgärder för att minska brottslighet bland unga.

Reservation (M) och (SD).

Grundskolenämnden

Grundskolenämnden avstyrker förslaget om att sänka straffbarhetsåldern till 13 år. Nämnden menar att förslaget saknar tillräcklig motivering och att det, liksom tidigare förslag om sänkning till 14 år, riskerar att leda till att grov brottslighet förskjuts till ännu yngre åldrar. I stället bör fokus ligga på tidiga, förebyggande och rehabiliterande insatser.

Nämnden kritiserar särskilt att lagrådsremissen saknar resonemang om skolplikt och barns rätt till utbildning, som är en av de viktigaste skyddsfaktorerna mot kriminalitet. Det är enligt nämnden inte möjligt att bedöma förslagets lämplighet utan att först säkerställa hur barns rätt till undervisning ska tillgodoses, särskilt för häktade barn som annars riskerar att missa stora delar av sin skolgång.

Grundskolenämnden delar inte bedömningen att förslaget endast skulle medföra marginella kostnader för kommunerna, utan bedömer att fler barn kommer behöva särskilt stöd efter häktning eller fängelse. Nämnden framhåller att det är nödvändigt att en eventuell lagändring tidsbegränsas och betonar vikten av att framtida reformer inom området samordnas för att säkerställa en helhetlig implementering.

Reservation (M) och (SD).

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden avstyrker förslaget om att sänka straffbarhetsåldern till 13 år för vissa allvarliga brott. Nämnden hänvisar till forskning som visar att straffrättsliga ingripanden mot barn inte har brottspreventiv effekt, utan tvärtom kan öka risken för utanförskap och återfall i kriminalitet. Nämnden framhåller att de mest effektiva insatserna sker utanför rättsväsendet och syftar till att stärka skyddsfaktorer som skolgång, trygghet och socialt stöd.

Vidare betonar nämnden att förslaget inte beaktar barns rätt till utbildning enligt skollagen och barnkonventionen. Då utbildning är en av de starkaste skyddsfaktorerna mot kriminalitet, menar nämnden att det är nödvändigt att lagstiftaren väger in hur skolplikten ska säkerställas för barn som berörs av de föreslagna förändringarna.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ser även risk för ökade kostnader för kommunen, bland annat till följd av behov av omfattande stödinsatser för elever som återvänder till skolan efter tid i häkte eller fängelse. Nämnden framhåller att det är nödvändigt att en eventuell lagändring tidsbegränsas för att möjliggöra en noggrann utvärdering av dess konsekvenser.

Reservation (M), (SD) samt John Roslund (-).

Stadskontorets bedömning

Stadskontoret konstaterar att Justitiedepartementets utkast till lagrådsremiss innebär en ytterligare sänkning av straffbarhetsåldern, från 14 till 13 år, jämfört med det förslag som Malmö stad tidigare avstyrkt. Stadskontoret delar nämndernas bedömning att en sådan förändring inte bör genomföras.

En sänkning av straffbarhetsåldern strider mot barnkonventionens principer, särskilt progressivitetsprincipen, och går emot FN:s barnrättskommittés rekommendationer till Sverige. Förslaget säkerställer inte barns rätt till utbildning, vilket riskerar att leda till bortfall av undervisning och ökade behov av stödinsatser efter frigivning, med betydande kostnader för kommunerna.

Stadskontoret bedömer vidare att reformen inte bör genomföras innan effekterna av pågående förändringar inom det kriminalpolitiska området har utvärderats och

samordnats. Om regeringen ändå väljer att gå vidare, bör den särskilda regleringen tidsbegränsas och följas upp med särskilt fokus på barns rätt till utbildning och social återanpassning.

Stadskontoret har tagit fram ett förslag till yttrande som avstyrker förslagen i lagrådsremissen baserat på nämndernas ställningstaganden. Förslaget är att godkänna förslag till yttrande och skicka det till Justitiedepartementet.

Ansvariga

Nicklas Löfström Nämndsekreterare
Jonas Rosenkvist Avdelningschef
Andreas Norbrant Stadsdirektör